

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 17 febr. 1887, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t om framläggande af förslag till lag om afveckling medelst administration af gäldbundet bo.

Vid flere föregående riksdagar hafva förslag varit väckta om antagande af en lag om afveckling medelst administration af gäldbundet bo, utan att dock dessa förslag ledt till någon Riksdagens åtgärd. Frågan förekom senast vid 1885 års riksdag, då motion i ämnet afgafs inom Första Kammaren af herr A. O. Wallenberg. I sammanhang med denna motion behandlades af lagutskottet och kamrarne en till Riksdagen aflåten kongl. proposition om ändring i 9, 51 och 52 §§ konkurslagen; och anmärkte lagutskottet i sitt öfver motionen och propositionen afgifna utlåtande (n:o 17), att de fördelar, hvilka med motionärens förslag afsåges, kunde i allt hufvudsakligt vinnas äfven på den af Kongl. Maj:t anvisade väg. På detta och i öfrigt anförda skäl hemställde utskottet om bifall till Kongl. Maj:ts förslag, med endast en föga betydande ändring, samt afslag å motionen. Den kongl. propositionen blef af båda kamrarne bifallen; hvaremot kamrarne i afseende å motionen stannade i olika beslut, så att frågan om motionärens förslag förföll. Lag angående de beslutade ändringarne i konkurslagen utfärdades den 1 maj 1885.

I det anförande till statsrådsprotokollet, hvaruti statsrådet och chefen för justitiedepartementet till Kongl. Maj:ts pröfning framlade det förslag till ändringar i konkurslagen, hvilket sedermera föranledde ofvan omnämnda proposition, yttrade departementschefen, bland annat:

»Under de senare åren har flerfaldiga gånger inom Riksdagen väckts förslag om en lag, hvarigenom en på obestånd kommen köpmans tillgångar skulle kunna öfvertagas till förvaltning af borgenärerna, utan att konkurs behöfde inträda. Såsom skäl för ett dylikt förslag har anförts, att fall kunde inträffa, då konkurslagens föreskrifter ej vore i allo tillämpliga och då boets realisation, oberoende af de i konkurslagen gifna regler, kunde lemna ett fördelaktigare resultat så väl för borgenärerna som för gäldenären. De bestämmelser i konkurslagen, mot hvilka anmärkningar framstälts, äro följande:

I 9 § ålägges rätten eller domaren att utse lämplig person att under försegling sätta eller i förvar taga gäldenärens böcker och andra handlingar, som hans rörelse angå, så ock, der rätten eller domaren så nödigt anser, låta konkursboets kända egendom under säker vård hållas och boets angelägenheter bevakas, intill dess gode män blifvit utsedde. Det syntes alltså vara lagens mening, att, så snart konkurs inträffade, all gäldenärens rörelse skulle afstanna och rättens uppmärksamhet hufvudsakligen riktas derpå, att hvad som funnes i boet, när konkursen började, ock skulle oförskingradt öfverlemnas till borgenärerna, när de genom gode män toge boet om hand. Ett sådant afbrott i en större affärsverksamhet, vare sig handel, sjöfart eller fabriksrörelse, kunde emellertid ej blott lända konkursboet till verklig skada, utan ock försätta i arbetslöshet med deraf följande ekonomiskt betryck en talrik, hos gäldenären anställd arbetspersonal.

51 § konkurslagen innehåller, att konkursboets lösa egendom skall försäljas på offentlig auktion, der ej alla vid sammankomst närvarande borgenärer och gäldenären dertill samtycka; dock att borgenärerna i vanlig ordning ega besluta om försäljning under hand af varulager eller af ett eller annat stycke af annan lös egendom. I 52 § föreskrifves derjemte, att försäljningen ej får mot någon borgenärs eller gäldenärens bestridande uppskjutas längre tid efter inställeledagen, än som till kungörelse derom nödig är. En sådan forcerad försäljning af all gäldenärens lösa egendom på auktion kunde leda till ett oskäligt nedtryckande af priset på densamma, i synnerhet då det gälde att realisera en myckenhet egendom af samma slag, hvaremot bättre försäljningsvilkor kunde vara att förvänta, om egendomen finge utbjudas under hand, och större rådsum medgäfvos

för underhandling med spekulanter. I synnerhet vore detta fallet, då, såsom någon gång inträffade, tillfälliga orsaker vållade stockningar inom affärsverlden och nödgade köpmän att inställa sina betalningar, utan att därför verklig brist i tillgångarna förefunnnes.

Slutligen har ock anmärkning gjorts mot den tidsutdrägt, som vållades genom iakttagande af de i konkurslagen stadgade formaliteter i fråga om boupptecknings verkställande, borgenärernas sammankallande och boets realisering, samt mot de kostnader, hvilka vore en följd af konkursutredningen. Det har ej heller saknats antydan derom, att det för gäldenären personligen vore angenämare och för möjligheten att återupptaga hans verksamhet förmånligare, om konkurs ej behöfde inträda.

Häraf har man dragit den slutsats, att lagen borde gynna ett förfarande, hvarigenom på ansökan af gäldenär, som vore köpman, konkursboet öfverlemnades till borgenärernas förvaltning utan att konkurs inträdde. Hufvuddragen af den föreslagna lagstiftningen äro i öfrigt, att öfver en dylik hos rätten gjord ansökning borgenärerna skulle inom viss kort tid höras, att administration ej skulle komma till stånd, derest ej en viss pluralitet af borgenärerna derom förenade sig och rätten gifve sitt bifall, att borgenärerna skulle välja administratorer af boet och bestämma deras arfvode, samt att förvaltningen ej finge fortgå längre än ett år utan rättens tillstånd. Att under nämnda tid lös egendom finge säljas under hand är väl meningen, ehuru det ej blifvit uttryckligen utsagdt. I öfrigt innehåller det sista och utförligaste förslaget närmare bestämmelser angående beskaffenheten af den fordran, för hvilken rösträtt skulle få utöfvas, hvarjemte meddelas stadganden rörande den verkan, som ansökning om administration skulle utöfva på senare ingifven ansökan om gäldenärens försättande i konkurs samt på de exekutiva åtgärder, som mot gäldenären redan börjats eller under administrationens fortgång ifrågasattes.

Förslaget har icke tillvunnit sig Riksdagens bifall. Mot detsamma hafva dels vid särskilda tillfällen af Riksdagens lagutskott, dels af justitieombudsmannen i hans berättelse till 1879 års Riksdag gjorts viktiga erinringar. Förslaget åsyftade, har man sagt, att genom några borgenärens beslut hindra andra att anlita vanliga exekutiva åtgärder för att göra sin rätt gällande, samt att tvinga dem att deltaga i en administration. Därföre fordrades att alla borgenärer finge tillfälle att i beslutet deltaga, och att fordringarna och den på dem grundade rösträtt blifvit rättsligen fastställda, men intetdera kunde ega rum enligt förslaget, som medgaf borgenärerna så kort tid att fatta sitt beslut, att alla ej kunde inställa sig,

ännu mindre få sina fordringar pröfvade. Skulle detta ske, blefve tidsutdräkten ej mindre än den nu är vid konkurs. Om anmärkningar gjordes mot anmäld fordran, funnes ingen utväg anvisad att få densamma pröfvad. Att hänskjuta en sådan tvist till pröfning af domstol i vanlig ordning skulle vålla större tidsutdrägt, än om ärendet behandlades enligt konkurslagen. Denna lags föreskrifter i 36 § om återvinning till konkursboet af egendom, som under den närmaste tiden före konkursen afhändts boet till borgenärernas skada, skulle ej vara tillämplig i fråga om administration. Likaså 38 § om säljares rätt att ej annorledes än mot betalning till konkursboet utlemna varor, som gäldenären köpt men ej betalt. Och slutligen skulle en gäldenär, som lyckats få till stånd ett beslut om administration, icke vara underkastad lagens stadganden om ansvar å bedräglig, oredlig eller vårdslös gäldenär i konkurs.

Genom dessa erinringar, hvilkas befogenhet ej lär kunna bestridas, torde vara ådagalagdt, att en lagstiftning om administration ingalunda är en så lätt uppgift, som man förestält sig. För att lösa den så, som en lagstiftningsuppgift bör lösas, fordras en lag af föga mindre omfång än konkurslagens.

En sådan lagstiftning är emellertid, enligt mitt förmenande, icke nödvändig för det afsedda ändamålet. Deraf att förhållanden finnas, på hvilka vissa af konkurslagens nuvarande föreskrifter ej äro fullt tillämpliga, följer icke att sådana förhållanden böra ställas helt och hållet utom konkurslagens verkningssområde. Konkurslagens bestämmelser sakna ingalunda mottaglighet för förändringar, egnade att sätta den ganska väl i stånd att motsvara de kraf, hvilka i en utvecklad affärsverksamhets intresse kunna ställas på densamma. Visserligen kan det ej undvikas, att hvarje konkursförfarande för gäldenären medför vissa obehag och möjligen försvårar hans utsigter att kunna återupptaga sin verksamhet. Men denna brist, om den ens så får kallas, gör sig gällande icke blott i de större konkurser, hvilka man vill förekomma genom administrationsförfarandet, utan ock i de mångfaldiga små, der detta förfarande enligt förslaget ej skulle komma till användning, och jag inser ej något skäl att skapa en undantagsställning för de förra. Dessutom betviflar jag, att en gäldenärs anseende skulle vinna särdeles mycket derpå, att han i stället för konkurs underkastades ett legalt förfarande, som, derest lagstiftningen angående detsamma gjordes fullständig, knappast i något afseende utom till namnet komme att skilja sig från konkurs.

Mot införande af administrationsförfarandet hos oss talar jembväl den

omständighet, att detta förfarande i följd af de missbruk, hvartill en från offentlig myndighets sida okontrollerad förvaltning af gäldenärs egendom visat sig leda, icke vunnit varaktigt insteg i något lands lagstiftning, med undantag af Englands; samt att i sistnämnda land, der det nästan gjordes till regel genom 1869 års konkurslag, dess användning genom en år 1883 antagen ny lag betydligt inskränkts.»

Vid innevarande riksdag har herr *A. Svarthling* i en inom Andra Kammaren afgifven motion (n:o 161), som blifvit till lagutskottet hänvisad, föreslagit att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och om möjligt för nästa lagtima Riksdag framlägga förslag till lag om afveckling medelst administration af gäldbundet bo.

Motionären, som i olikhet med lagutskottet vid 1885 års riksdag anser, att genom lagen af den 1 maj 1885 icke vunnits någon väsentligare del af de förmåner, som enligt hans tanke skulle vinnas genom införande af ett administrationsförfarande, ansluter sig i afseende å det af honom förordade förslagens beskaffenhet på det närmaste till de förslag, som förut blifvit i ämnet framställda, särskildt det, som vid 1885 års riksdag framlades af herr Wallenberg, och söker bemöta de invändningar, som mot dessa förslag gjorts.

Lagutskottet anser fortfarande, att de brister i vår konkurslag, som föranledt förslagen om införande af ett särskildt administrationsförfarande, blifvit i väsentlig mån afhjelpade genom de år 1885 vidtagna ändringarne; hvarjemte utskottet delar de betänkligheter, som i ofvan anförda yttrande till statsrådsprotokollet blifvit uttalade mot antagande af ett dylikt förfarande. Då dertill kommer, att frågan om införande af ett sådant förfarande, på sätt nämnda yttrande utvisar, helt nyligen varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, utan att Kongl. Maj:t funnit anledning till någon åtgärd i den af motionären åsyftade rigtning, får utskottet hemställa,

att motionen icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 februari 1887.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.